

Душан И. Синдик

Тестамент Јелене Балшић

Међународни научни симпозион "Никон Јерусалимљанин: вријеме – личност – дјело", Цетиње - Скадарско језеро, 7-9. септембар 2000.

САЖЕТАК: Тестамент Јелене Балшић, од 1411. удате Хранић, умрле 1442, сачуван је у препису у Хисторијском архиву у Дубровнику, а објављен је више пута. Овом приликом уз текст је дат коментар са објашњењем о његовом постанку и месту настанка. Истакнута је првобитна жеља Јеленина (позната из других докумената) да последње године свога живота проведе на територији Дубровачке Републике и да буде сахрањена у православној цркви, коју је требало саградити ван градских зидина. Будући да дубровачки Сенат градњу није одобрио, она се вратила у Зету, на територију свога првог супруга Ђурђа II. Страцимировића Балшића. Уз тестамент, објављују се документи који са њим чине логичну цјелину.

О личности и значају Јелене Лазаревић, удате Балшић, касније Хранић, говори више повеља сачуваних у Архиву Дубровачке Републике. Оне се могу разврстати у три групе. 1. Писма која су од стране Дубровачке општине (од 1415: републике) упућена госпођи Јели и њеном сину Балши, 2. Писма која се односе на везе њеног другог супруга великог војводе Сандаља Хранића и ње саме са Дубровником, и 3. Акта која су потекла од госпође Јеле или се односе само на њу.¹

Нас овом приликом занимају само два акта: А. тестамент госпође Јеле из 1442. године и Б. једно писмо дубровачке владе својим посланицима на двору деспота Ђурђа Бранковића у јесен 1435.

А. Тестамент Јелене Балшић-Косаче одавно је привлачио пажњу историчара. Он није сачуван у оригиналу, него у поузданом препису Никше Звездића, познатог канцелара дубровачке српске канцеларије. Из уводне белешке, писане ћирилицом као и тестамент, сазнајемо да су пред дубровачког кнеза Никшу Пуцића и Мало вијеће позвани старац јерусалимски и духовник Никандар, калуђер Јован и Добрко Марнић. Сваки од њих је заклет над тестаментом Јелениним. Они су том приликом изјавили да је тестамент састављен по налогу саме Јелене, док је била у добром физичком и духовном здрављу.²

Писан у првом лицу множине, тестамент почиње вербалним инвокацијом: У име Оца и Сина и Светога Духа у Светој Тројници, а затим одмах прелази на интитулацију и наравију. Занимљиво је да о свом пореклу она говори само да је кћи светопочившег кнеза Лазара, док своја два супруга не спомиње. Из наравије

¹ Љ. Стојановић, Старе српске повеље и писма I, Београд, 1929, бр. 388-392, 394, 395, 396-400.

² Исто, бр. 400. М. Пуцић, *Споменици српски* II, Београд 1862, бр. 37, први је објавио тестамент Јелене Балшић. У додатку је споменуо и веома занимљива акта, сва у вези са тестаментом, која се овде објављују у прилогу.

сознајемо да се госпођа Јела, пре него што је саставила тестамент, састала у Горичанима (Горчанима) са војводом Степаном (потоњим херцегом) и да је том приликом добила војводину реч да ће тестамент бити извршен без икаквих сметњи од стране војводе и његове деце. Зато она при доброј свести и снази одређује како треба поступити у часу смрти. Имовина се дели овако:

1. Војвода Степан добија две свите које су тренутно код Никше Тамарића, огртач (кунтуш) украшен златом, велики пехар (кругла?) и 500 дуката који су код Лукше Полутиновића (= Лука Паутинов? из Котора) под интересом.
2. Плашт са бисером, ако је господин војвода сагласан, припада госпођи Јелени војводином, и "моје" оглавље (нека врста капе или круне) са камењем и бисером и велики обојци.
3. Владислав добија сребрну позлаћену роменчу (суд за воду), прстен са окцем и змајевим и свете мошти које су код Јелене.
4. Госпођици Кателени: обојци мали и златна дугмад.
5. Теодори, својој унуци: појас на плавој тканини и прстен на којем је камен сафир, један "билчужац".
6. Кнезу Влатку: остали прстенчићи и кругла (чаша) мала.
7. Издвајају се: сребрни судови који су у комуну (тј. у Дубровнику), зделе, пехари и све што припада цркви Светог Георгија и новој цркви Пресвете Богородице. Остало (шта се под тим подразумева=?) узима господин војвода с тим да плати колико је право, а тим новцем да се покрију трошкови покривања цркве коју је изградила себи за гроб.
8. Златна икона која је у комуну припада њеној сестри госпоши деспини (Оливери), а после њене смрти госпођи Јели војводиномј супрузи.
9. 1000 дуката у комуну поделиће госпођа Јела војводина и духовник (=Никандар) за душу Јелене Балшић на следећи начин: 200 дуката сестри деспини (Оливери) за службе задушнице и за милостињу; цркви у којој ће бити сахрањена 200 дуката да се службе задушнице певају стално и да се дели милостиња; за кров цркве у Горици већ је дато 60 дуката, мајсторима да се да још 30 дуката. Чељад која је окружује, а нађе се у близини у часу смрти добиће: старац јерусалимски Никандар 50 дуката, калуђер Јован 40 дуката, Вукосав Тамарић 40 дуката, поп Теодосије 30 дуката, дуци (?) 12 дуката, и владици (госпођи) Ружи и сину 30 дуката, Каталени кћери Николиномј 30 дуката, Дубрку (Дубрушку) ако буде присутан самртном часу 30 дуката, девојкама које буду служиле до краја да се по договору да прђија колико се може да би се удомиле, а осталој чељади да се да милостиња колико се узмогне, а по договору.
10. У трговину (трговачку радњу) Лавре(нтија) Шиговића у Бару уложено је 600 дуката. Приход (добитак-камата) од тог новца припада новој цркви у Горици саграђеној Јелени за гроб, да би се одржавали виногради у Бесима (Бесех) купљени за цркву св. Георгија, па су виногради замењени за маслињаке у Бару и солила. Све то има да потврди господин војвода, а после Јеленине смрти ктитор и старатељ те имовине биће унука оставитеља, госпођа Јела војводина и њихов (син) кнез Владислав. Од сребрног посуђа које се буде нашло после смрти госпођа Јелена и Владислав могу узети и предати цркви по свом нахођењу где што недостаје. Исто могу учинити са покућством и књигама и приложити обема црквама (Богородичиној у Горици и Св. Георгија), где што припада.

Пре више од двадесет година, приликом прославе 700 година оснивања Дубровачког архива и архивске службе у Југославији, речено је да источно од Котора и Дубровника све до обала Црног мора, настаје у архивском смислу брисани простор.³ Посматран са дипломатичко-архивистичке тачке гледишта тестамент је значајан зато што нам показује да су и у тим крајевима била позната правила о састављању ноторских аката. Чак се може рећи да су неке формуле преведене. Веома мали број сачуваних повеља показује да су у унутрашњости Балкана ипак постојале и функционисале ноторске канцеларије.

Тестамент показује пре свега бригу Јелене Балшић о цркви у којој ће бити сахрањена. Она се побринула да црква буде обезбеђена неопходним потрештинама за свакодневни живот, али исто тако да и чланови породице добију одговарајуће поклоне да би је задржали у доброј успомени и да би се постарали да опоруха буде извршена. Види се да је Јелена Балшић имала и пословне и трговачке везе (давање новца на добит) које су јој за живота омогућавали да лакше преживи.

Упркос томе што је, из нама недовољно познатих разлога, желела да напусти земљу свога другог супруга, остала је до краја привржена његовој породици и тражила од свих чланова породице да изврше тестамент, а посебно од главног Сандаљевог наследника, војводе Степана Вукчића.

Једно од основних правила историјске методологије јесте да се не праве хипотезе о ономе што би било да је ток историјских догађаја био другачији од познатог. У овом случају, ваљда зато да би изузетак потврдио правило, можемо са сигурношћу рећи да би тестамент наше јунакиње у свом главном делу био другачије и на другом месту састављен, да је њеној молби било удовољено.

Б. Да је то заиста тако сазнајемо посредно из писма Дубровачке владе упућеног својим посланицима на двору деспота Ђурђа, неколико година пре настанка опорухе о којој је до сада говорено. Писмо је веома значајно, јер баца више светла на личност једне наше истакнуте жене феудалног доба и то на њену делатност као православне хришћанке. Наиме, још крајем 1434. године, велики војвода Сандаљ Хранић, затражио је дозволу Дубровачке владе да ван дубровачких градских зидина сагради цркву у убожиште.⁴ За убожиште је одговорено да се може градити, а за цркву је речено да треба имати дозволу црквених власти и увек је наложена исприка. Без обзира на тесне пријатељске везе са Сандаљем, и што су га оценили као човека "живог духа, здравог расуђивања, веома деликатног, који је схватао ствари са лакоћом", дубровачки хроничари су сматрали "да би његов помен био вечан да његов живот није био упрљан и замрачен грешкама схизме и патаренским обредом у којем је рођен и умро". Дубровачка влада није дозвољавала изградњу црквених објеката других религија, па није учињен изузетак ни Сандаљу, иако су од њега петнаестак година раније купили јужни део Конавала са жупом Витаљином и данас светски

³ М. Милошевић, Развој архивске службе Југославије, Архивист XXIX Београд 1979, 17-22.

⁴ Ј. Тадић, *Промет путника у старом Дубровнику*, Дубровник 1939, 117-118, нап. 11.

познатим ртом Оштро са Превлаком. Сандаљ је умро 15. марта 1435, а већ у септембру исте године написано је писмо деспоту Ђурђу. Не види се поуздано из тога писма да ли је Јелена Сандаљевица после смрти свога супруга лично обновила захтев Дубровачкој влади за изградњу цркве или је само молила свога сестрића деспота Ђурђа Бранковића да он у њено име обнови захтев. Тек Дубровчани ни Јелениној молби нису изашли у сусрет. Из наведеног писма посредно сазнајемо да је Јелена желела да сагради ван градских зидина једну малу цркву у којој би се служба Божја одвијала *all greca*, јер јој је намера била да своје последње дане проведе у Дубровнику, и да буде сахрањена у тој цркви. Одбијајући молбу, Дубровчани су рекли да изградња цркве спада у духовни ауторитет папе, а они не желе да се у тај ауторитет мешају, “сем ако не желимо екскомуникацију». «Чак и ако бисмо хтели да градимо цркву у нашој римској вери, не бисмо је могли градити, ако нам папа то не би свечано одобрио и дао дозволу и поклон, да би у тако украшеној цркви могла да се слави Божја служба»⁵.

---

⁵ О Сандаљу Хранићу и захтеву госпође Јелене дуборачки хроничар Растић пише: (r. 263) *Ma intanto alli 15 del mese marzo, mori Sandagl Hranich, il quale nella sua gioventu, in tempo della guerra del re ostoja, niente fevorevole alla repubblica, avanzato in eta ed ammaestato dagli accidenti, sempre (le) si tenne unito, deferando molto alli consigli del senato, con she mosto d intender la vera massima che si deve tener tra i principi deboli, confinati con uno prepotente, come a (p. 264) ragguaglio de Ragusei e Sandagl era Turco, gia intruso nella Sclavonia. Del resto fui un principe di spirio vivo, di ragionamento forte, di molta delicatezza, che penetrava le cose con facilita, ed avrebe immortalata la sua memoria, se non avesse machiato la sua vita ed oscurato la fama con li erori dello scisma e rito patareno, nel quale nasque e mori... Ma il despota presa occasione ad istanza d Elena, moglie del morto Sandagl Hranich, ricercar la repubblica permeter ad essa Elena fabricar una shiesa fuori della citta, in cui si dovese celebrar alla greca, avendo in animo essa Elena ritirarsi ivi al resto della sua vita: il senato, sepre averso ad ogni altro rito che catolico nel suo stato, diede subito la negativa. Ma accio fosse meno amara, si scuso, per non mancare alcune ideate antecedenti convezioni, di non poter, senza dispensa pontifia, concorer a render sodisfatta essa Elena, la quale e si stimave s amava, come boglie di Sandagl, tanto benemerito della repubblica. *Chronica ragusina Junii Restii (ab origine urbi usque ad anum 1451) item Joanis Gundulae (1451-1484)*, ed. Speratus Nodiolo, Zagrabiae 1893. У писму упућеном деспоту Ђурђу Бранковићу, поред осталог, пише: *Et per le preghiere et diamanda chel fa che per noi sia consentito a dona Jella che possa fare una pizola chiesa fora delle muri de Ragusi dove fara la sia sepultura, pero che pense venire et e morire a Ragusa... Et questa dimanda e et tocha al spirituale shie lo papa. Et del sprituale noi non possiamo impazare se excomunicacion non voliamo incorere che Idio ce guardi. Et che cusi sia se vede et dimostra pero che se noi intessi voressimo far edificare una cheisa secondo la nostra fede romana, non possiamo fare se per lo papa solemmamente non e conceduto et dato licencia at anche fatto dota a tal chiesa per la qual ablemente in essa se possa li idvini officii celledrate.* HAD, Lett. di Lev. , f. 271, 23. IX 1435.. N. Jorga, *Notes et extraits pour l histoire des croisades II, Paris 1899, 331-332*, први је објавио краћи извод из овог писма. Шири извод, који се овде објављује уступио ми је проф. др. Ђуро Тошић, на чему му најтоплије захваљујем. О писму су још писали К. Јиричек, *Poselstvi Republiku Dubrovnicke k cisarovne Katarine II v. L. 1771-1772*, (наводим по*

Одбијена од Дубровчана, госпођа Јелена Балшић-Сандаљевица, кћи кнеза Лазара, одлучила је да своје последње године проведе у постојбини свога првог супруга и да у Зети, на острву Бешки (Брезовица) у Скадарском језеру, сагради цркву Свете Богородице и у њој себи гроб.

Оба документа настала су у тешким временима за хришћане на Балканском полуострву. То је било прво столеће продирања ислама на тле Византијског Царства и словенских земаља на Балкану. За вишевековне историјске процесе то је био можда само трен, али тај историјски трен, за личност Јелене Балшић значио је цео људски живот.

ПРИЛОЗИ

Тестамент Јелене Балшић

1443, a di 5 aprile.

Testamento de domina Jela de vo (oiuoda) Sandagli.

Преде гв(спо)д(и)на кнеза дѣвр(о)вачкога Никше Пѣцика својем викемъ на пѣоне прѣзванъ дѣховъникъ Никандаръ, стараць јерузалим(ь)ски и Иованъ калѣгеръ и Добърко Мадъникъ, и свакога них(ь) ѡсоба заклесмо врѣхѣ тестаментѣ почтенѡга споменѣтиѣ госпоге Еллене бившаго гв(спо)д(и)на војводе Сандаля кои рекоше Б(в)гвмъ и дѣшомъ нихъ да ѡвѣа тестаментъ ѣсть ѣчиниѣа госпогиѣ Еллене ѣ своѡ добръ здравѡ пѣотѡ и ѣ своѡ добръ свѣсть и намъ га прѣдала своимъ рѣкомъ а подъ своѡ печатъ а хѡте да се избрѣши цѡ се ѣ немъ ѣдрѣжи, кога тестаментѣ ѣсть почетакъ ѡвѣаи:

Ва име Ѣтца и Сина и Светаго Дѣха ѣ Светѣю Троици. Аминъ. Ми гвспога Еллена даци с(вѣ)топочившаго гв(спо)д(и)на кнеза Лазара, да ѣ ва свидѣние всакомѣ комѣ се подѡба и пр(ѣ)дъ кога се сеи писаниѣ изънесе ѡгледати како по милости Божией и сина ми гв(спо)д(и)на војводе Степана сатвор(и) ми милостъ и да ми своѡ рѣчь кадѣ се са мноѡ стѣа ѣ Гв(р)и(и)чанѣхъ шо годе бѣхъ бѣде ѡдѣчила ѡд имана моѣгъ да м[и] ѣ тврѣдо и непоколибѣмо ѡдъ неѣга и неѣгѡвѣ дичице. Гаде га речѣна гвспѡгиѣ Ел[е]на чинѡ рѣчь за живота моѣи добрей свѣсти ѣ моки ако би ми се пр(и)кѣдѣчила самѡтъ да ѣзъме гв(оспо)д(и)нъ војвода Степанъ ѡне две свѣте ѣ Никше Тамаз(и)киѣ и цѡ ѣ кѣнтѣшь златѡмъ фѣгѣзанъ и да ѣ гв(спо)д(и)нѣ војводи Степанѣ и кр(ѣ)гла велѣа и петцатъ дѣкѣтъ кои сѣ ѣ Л(ѣ)кше Полѣтинѡвѣкиѣ такои ѣ добѣтиѣмъ како гредѣ и плащъ ѣ бисѣрѡмъ ако ѣ г(в)спо)д(и)на војводе да се да гвспога Елене воѡводине и ѡце ѡглавѣ моѣе с камниѣмъ и са бисѣрѡмъ и ѡботци велици. И Владисавѣ да се да рѡменча сѣрѣбрѣна позлакѣна и прѣстенъ с ѡцѣмъ

Радонићу); J. Радонић, *Der Grossvojvode von Bosnien Sandalj Hranic – Kosaca*, *Archiv fur slavische Philologie* XIX, 1-2, 465. J. Тадић, н. д. 118, саопштава више појединости о разним предлозима у току седница дубровачких већа.

злачевем и моци свете цю сѣ прѣ мни. и гвсподичне Каталене шботци мали и пѣтца злата. И Тодоре моиѣ ѡнѣчице да се да посаць на плавлѣнои тканице. | f. 152 И прѣстенѣ ѡ комъ не ками сафинѣ и ѣдан билѣжжаць и встали прѣсенѣци и крѣгла мала кнезѣ Влаткѣ сѣвѣрѣни сѣди кои сѣ ѡ комѣнѣ зделе и пѣхари и цю ѣ црѣкве светагв Геврѣ(ь)гиа и нове црѣкве Прѣс(вѣ)тѣи Б(о)городици да се вдалѣчи, а ино да ѡзме гв(спо)д(и)нѣ воѣвода да м[и] ихѣ плати цю бѣде право, да се покрѣне црѣква кою самѣ чинила за мои грѣбѣ. А икона злата коя ѣ ѡ комѣнѣ како самѣ записала с властели, такои да бѣде сетрѣ ми гвсповгѣ деспине. Ако би се деспине самрѣтъ прилѣчила, да бѣде тази икона гвспогѣ Еллене воѣводине.

А цю ѣ тисѣща дѣкати ѡ комѣнѣ молю и заклинам гв(спо)д(и)на ми и сина воѣводѣ да м[и] ихѣ даа гвсповгѣ Ел(е)не да вна с моѣм дѣховникѣм подели за мою дѣшѣ или прѣво вѣдѣ нихѣ да се да гвспогѣ деспине .Г. дѣкати да ми се пою летѣрѣдиѣ и да се разѣдели милѣстѣина и моѣмѣ грѣбѣ дѣе ми се прѣлѣчи леки да се да .Г. дѣкати да ми се пою летѣрѣдиѣ иностанно и да се дѣели милѣстинѣа и црѣкве Светагв Геор(ь)гиа ѡ Горице дадох влово кѣпивѣ за .З. дѣкати да се покр(и)не црѣква и шѣе да имѣ се даа за маисторе .Л. дѣкат(ь). И шваи чѣлѣдѣ коя ѣ сада прѣ мни кои би се прѣлѣчили на самрѣти моѣе да се дасть дѣховникѣ моѣмоѣ стар(ь)цѣ ѣерозалим(ь)скомѣ Никандрѣ .Н. дѣкати и калѣгерѣ Ивванѣ .М. дѣкати и Вокосавѣ Тамар(и)кю .М. дѣкати и попѣ Теодосию .К. дѣкати и дѣце .Бї. дѣкати и владикамѣ Рѣже и синѣ инои .Л. дѣкати и Каталени дащѣр(и) Николене .Л. дѣкати. И Добр(ь)ко ако би се тадаи прѣмерѣль на самрѣ(ь)ти моѣи да мѣ се да дѣкати .Л. И коѣе се згоѣ на самрѣти моѣи девоике да им се да прѣикиѣа колико се може згвворѣм како да се ѣдомѣ а встала чѣлѣдѣ да се пѣмилѣѣ з договѣро(мѣ) колико се ѣзѣможе.

А цю ѣ посталено ѡ трѣгѣ ѡ Лавра Шиговикѣа ѡ Барѣ шесатѣ дѣкати тизи дѣкати да стоѣ црѣкви новои ѡ Гор(и)ци цю самѣ ѣчинила ѣа Прѣ(ѣ)светои Богородице мои грѣ(ѣ)вѣ и по мени да има црѣква добит(ь) вѣдѣ тиѣхѣи дѣкат(ь) чим се ке окрѣмлати и винограда кои сѣ ѡ Бѣтѣхѣ цю самѣ кѣпила и с црѣквом Светагв Гврѣ(ь)гиа заменила и ѣтакмила винограда и нивѣ и маслицѣ ѡ Барѣ и солила, тои да и гв(спо)д(и)нѣ воѣвода потврѣ(ь)ди црѣкви рѣченои и по моѣи самрѣти да бѣде томѣи ктитѣрѣ и вкрѣ(ь)митѣль моѣа ѣнѣка гвспогѣа Елена воѣводина и нихѣ(ь) кнез Владисавѣ или би нихѣ гвспосѣтво или чѣиѣ инѣ вни в томѣ попченѣе да имѣтъ. И на моѣе самрѣти ако се би кои сѣди вѣрѣли сѣвѣрѣни да ѣзме гвспогѣа Елена и Владисавѣ и цю им се свиди вѣдѣ нихѣ да поставѣ ѡ црѣквѣ новѣ на нихѣ рѣсѣжденѣе да бѣде цю би кои недѣстатѣкѣ црѣкви а вни тиѣм да напраѣе. А цю би коѣе покѣкѣе било или книге или цю любо ино да се прѣ(и)ложи ѡ вѣе црѣкве гдѣ цю ппрѣ(и)стои. А цю си ми рѣкаль Воиѣ по старѣцѣ Радинѣ ѡ Свето Трѣице црѣкви корѣ(ь)чан(ь)ске цю кю гвспѣствѣ ви дати комѣ инѣмѣ да пишѣ и шѣимѣно да шѣо цю ми самисѣо прѣнесе Б(о)га молекѣе и прѣ(ѣ)чистѣ Б(о)городицѣ ѣименихѣ и ѣписахѣ са рѣском дѣховнигв ми штца старѣца Никанѣдра Еѣрѣзалимѣца, цю ке бити гвспѣствѣ ви и инѣм твоѣи дѣше нашѣи а ѣднако ѣе все Б(о)жѣе и твоѣе и твою кѣкю прѣ(и)ходи и на слѣжѣвѣ дѣше нашѣи да заклинамѣ тебе гв(спо)д(и)на и сина ми безѣ грѣха воѣводѣ Степана ва Светѣю Трѣицѣ ѣдиносѣщѣю и неразѣделимѣю и ва страшни сѣдѣ вѣторѣгв прѣшѣствѣиѣ с(и)на Б(о)ж(и)ѣа, егда прѣидѣтъ вѣзѣдати комѣждѣм по делѣмѣ егв. Такожде и мою ѣнѣкѣ го[с]погю Ел(е)нѣ заклинамѣ како шѣои моѣе писанѣе не потрѣбити ни ж[е] паки на манѣ прѣнести, нѣ все да вѣрѣшите и испѣлните за живота нашѣгв и по самрѣти нашѣи. И шѣе аще би кои недѣстатци били цю били што би подобало понеки се в нас и в нашѣи дѣши да би своѣм благѣм поболѣте и испѣлните в насѣ и в нашѣи дѣше

ЕЗЪ МИ СЪМЪРЪТ(Ъ) И ЖИВОТЪ С ВАШЕ СЪКЕ ПРЪЛАГАМО А ПРЪДЪ Б(О)ГОМЪ.

Писа се сѣи писаніе въ лѣто , .Ц.Н., рождства Х(ри)с(то)ва ,Л.С.М.В. лѣто м(ѣ)с(ѣ)ца ноемвриа .КѢ. д(а)нь с Гор(и)чанех.

Nota quod in Diversis notariae scripto die VIII aprilis 1443. apparent restituti ducati auri mille alias depositati per dictam dominam Jelam in comune Ragusii et etiam vna inchoneta auri ornata cum perlis et margaritis alias depositata in comune Ragusii et dimissa per dictam dominam Jele domine despine sue sorori, in suprascripto testamento.

Хисторијски архив у Дубровнику, Testamenta Notariae XIII f. 151v-153.

I Die nono aprilis 1443.

Radiuoi Siglica, cancellarius vayoude Stipani, tanquam ambaxiator prefati vayoude nec vxoris et filii eiusdem vayoude vt constat per literas credentiales dominio nostro scriptas que equidem litere cum expeditoria infrascripte confessionis receptionis remanserunt penes ser Nicolaum de Stella cancellarium in ydiomate sclauo comunis Ragusii, nomine et vice prafatorum domini vayoude Stipani, vxoris et filii ipsius confessus fuit habuisse et recepisse ac sibi datos et consignatos fuisse a nobili et sapienti viro ser Nicola Jo(hannis) de Poca rectore Ragusii vigore et virtute libertatis Consilii rogatorum de qua patet in libro ipsius Consilii rogatorum ducatos auri mille qui alias depositati fuerunt in comune Ragusii per olim dominam Jelam relictam vayoude Sandagl et che iuxta formam et tenorem ordinationis prefate domine Jele scriptam in cathastico notarie Ragusii faciens, proinde dictis nominibus finem remissionem, quietationem etc. Liberans etc. Remitens etc. Renunciando etc.

In margine: Pro comuni Ragusii pro ducatis .M. domine Yele qui erunt in comune Ragusii.

Die 28. junii 1443. Nichander monachus Yerosolimitanus et Dobrechus Merinich nec non domine despine sororis, olim domine Yele relicte vayoude Sandagli vt constat per per eius literas scriptas huic dominio existentes penes ser Nicolaum de Stella canzelarium, nomine prefate domine despine confessi fuerunt habuisse ac consignatam esse a domino rectore ser Georgio de Goze et eius Minori consilio dantibus et consignantibus virtute unius extractus legati facti eidem domine despine per dictam dominam Jelam olim sororem suam in suo vltimo testamento vnam inchonetam auri ornatam perlis et margaritis sibi domine despine dimissam ut prefertur et que stabat in comune Ragusii depositata alias per ipsam dominam Jelam. Renuntiando. Iudex ser Sigismondo de Georgio et Nicola de Stella, testis.

II Item prefatus Radiuoy tamquam ambaxiator prefati vayoude ut constat per literas credentiales scriptas et existentes prout supra nomine prefati vayoude Stipani, confessus fuit habuisse recepisse in auro numerato a prefato domino rectore et Minori consilio dantibus et soluentibus nomine et vice prefati comunis Ragusii vigore partis Consilii rogatorum capte pro prode ducatorum sex milium quos suprascriptus vayouoda Sandagl posuit et habet in comune Ragusii ad prode de quinque pro centenario in anno ducatos trecentos pro prode anni presentis 1443 infiniti in festo sancti Blaxii proxime decursi quod prode spectauit (прецртана три слова) domine Jele in vita eius et immo() per mortem domine ipsius domine Jele spectat ipsi vayoude Stipano. Et hoc in vna parte et in altera parte confessus fuit habuisse ab ipsis domino rectore et consilio

dantibus virtute parti Consilii rogatorum capte die (остављен простор за број)
presentibus mensiis pro tributo Canalis uerperos quingentis pro anno presenti
quod finietur die III augusti proxime futuri. Faciens proinde finem et
remissionem etc. Renuntiando etc.

Actum Ragusii. ante regimen presentibus religiosis caloieris Nichander et Iouan
missis Ragusium per dictum vayuodam nec non nobilibus viris Iuan Vlatchovich et
Vochassin Sanchoich ambaxiatoribus prefati vayuode ex alia de causa et Vocha diach,
nec non Johane Expertico cancellario, magistro Xhristophoro de Padua, phisico et
magistro Johane Maria, cyrogico de Feltro, et aiis testibus etc.

In margine: Pro ducati CCC prode et uerperis Vc tributi Canalis.

Хисторијски архив у Дубровнику, Diversa notariae XXVI, f. 177v-178.